

VO VNÚTRI
NÁJDETE PLAGÁTIK
S RADAMI PRE LÁHŠIE
KOMPOSTOVANIE.

KOMPOSTOVANIE

v záhradných kompostéroch

Z OBSAHU

Čo je kompostovanie / Kompostovanie v kompostéroch /
Ako postupovať pri kompostovaní / Chyby pri kompostovaní /
Kvalita a použitie kompostu / Kompostovací plagátik

Naše odborné rady, ako správne kompostovať

Každý obyvateľ Slovenska priemerne ročne vyprodukuje až 446 kg komunálnych odpadov. Tieto odpady v drvivej väčšine skončili na skládkach a v spaľovniach odpadov (viac ako 60 %). Len malá časť bola vyzbieraná v rámci triedeného zberu a následne zrecyklovaná alebo skompostovaná (cca 30 %).

Veľké množstvá vyhadzovaných odpadov spôsobujú škody v životnom prostredí, ale aj zbytočné ekonomické zaťaženie obyvateľov a miestnych samospráv. Koľko odpadov vyprodukujeme, ale aj to, ako budeme s odpadom ďalej nakladať, vie pritom ovplyvniť každý z nás. Môžeme tak urobiť napríklad zapojením sa do triedeného zberu odpadov.

Ešte účinnejším a jednoduchším spôsobom, ako môžeme znížiť množstvo vyhadzovaných odpadov až o polovicu, je domáce kompostovanie. Biologický odpad, ktorý je na to vhodný, totiž tvorí váhovo najväčšiu časť komunálneho odpadu (45 až 60 %). Každý, kto býva v rodinnom dome alebo má záhradu, ho môže jednoducho svojpomocne spracovať.

Textovú časť brožúry pripravil Branislav Moňok z občianskeho združenia Priatelia Zeme - SPZ (www.priateliazeme.sk/spz) v spolupráci s odborným tímom spoločnosti JRK Slovensko s.r.o. (www.menejodpadu.sk)

Rok vydania 2021 / 5. vydanie

**Priatelia
Zeme**
SPZ

1. ČO JE TO KOMPOSTOVANIE?

Kompostovanie je prírodný, človekom riadený proces, pri ktorom dochádza k rozkladu biologických odpadov za prístupu vzduchu. Pôsobením mikroorganizmov a pôdných organizmov tak vzniká organické hnojivo – kompost. Premena (rozkladný proces) biologických odpadov prebieha v kompostovisku rovnakým spôsobom ako v pôde. Pri kompostovaní sa ju však snažíme technologicky ovládať s cieľom získať čo najväčšie množstvo kvalitného hnojiva – kompostu, v čo najkratšom čase. K tomu, aby premena prebehla v požadovanom čase a s požadovaným výsledkom, musíme pre rozkladné mikroorganizmy a pôdne organizmy zabezpečiť vhodné životné podmienky.

Rovnako ako aj človek potrebujú pre svoj život:

- › dostatočné množstvo rôznorodej a vyváženej potravy,
- › optimálnu veľkosť potravy,
- › dostatok vzduchu,
- › dostatočnú vlhkosť.

V tejto brožúre vám ponúkame návod na jedinečný, jednoduchý a generáciami overený spôsob na využitie biologického odpadu – kompostovanie. Je to najstaršia popísaná recyklačná technológia. My si ukážeme jej modernú verziu prispôbenú pre záhrady a domácnosti – kompostovanie v kompostéroch.

2. **KOMPOSTOVANIE V KOMPOSTÉROCH**

VÝHODY KOMPOSTOVANIA V KOMPOSTÉROCH

Hlavnou výhodou kompostovania v plastových kompostéroch je to, že dokážeme jednoduchším spôsobom cielene korigovať rozklad kompostovaného materiálu. To znamená, že použitím vhodného kompostéra minimalizujeme vplyv vonkajšieho prostredia, ako sú poveternostné podmienky, ale aj striedanie dňa a noci na rozkladný proces.

Kompostéry:

- › zabráňujú nadmernému zamokreniu kompostovaného materiálu,
- › zabráňujú nadmernému vysušovaniu kompostovaného materiálu,
- › znižujú intenzitu svetla (na rozklad je potrebná tma),
- › umožňujú kompostovanie „za tepla“ aj pri menšom objeme kompostovaného materiálu, čo zabezpečuje vyšší stupeň hygienizácie a likvidácie klíčivosti burín,
- › zabráňujú nežiaducemu priletu semien burín z vonkajšieho prostredia,
- › obmedzujú vstup nežiaducich živočíchov a hmyzu ku kompostovanému materiálu,
- › sú estetickjšie riešenie v porovnaní s obyčajnými hromadami biologického odpadu,
- › majú dlhú životnosť.

Vyššie popísané výhody plastových kompostérov nám môžu zabezpečiť bezproblémový rozklad kompostovaného materiálu, ktorý dokážeme oproti iným spôsobom skrátiť v niektorých prípadoch až o polovicu.

”

Kompostovať sa dá rôznymi spôsobmi – na hromade, v domácky vyrobených zásobníkoch z rôzneho materiálu a konštrukcie alebo v zakúpených plastových kompostéroch. Záleží len na vás, ktorý spôsob si zvolíte.

“

AKO SI VYBRAŤ SPRÁVNY KOMPOSTÉR?

Na základe dlhoročných skúseností ľudí z praxe, ktorí kompostujú v rôznych plastových kompostéroch, a nezávislých odborníkov sa dajú požiadavky na kvalitný kompostér zhrnúť do štyroch bodov:

- › **Kompostér má mať čo najväčší počet prevzdušňovacích otvorov** alebo prevzdušňovacie otvory kombinované so systémom vnútorného rebrovania, ktoré zabezpečuje rovnomerné prúdenie vzduchu vo vnútri kompostéra. Dostatočný prísun vzduchu zabraňuje vzniku hnilobného procesu a s tým spojenému zápachu.
- › **Kompostér by mal byť vyrobený z kvalitného a zdraviu neškodného materiálu** (napr. HDPE, a pod.). To je podmienka stability a dlhej životnosti kompostéra.
- › **Kompostér by mal mať správny pomer objemu a vlastnej váhy** (napr. 800 litrový kompostér by mal vážiť min. 20 kg). To zabezpečuje vyššiu stabilitu a prevenciu pred praskaním spôsobeným tlakom naplneného kompostéra a pred ohýbaním spôsobeným manipuláciou a zmenami počasia.
- › **Konštrukcia kompostéra by mala umožniť ľahkú manipuláciu s kompostovaným materiálom a kompostom** (mierne kónický tvar, spodné dvierka alebo bočné otváranie). Oceníme to hlavne pri jeho plnení, prekopávaní, ako aj pri výbere hotového kompostu.

Zvážte tieto 4 faktory pred kúpou kompostéra a zvýšite tak šancu, že vám výrobok vydrží 10 a viac rokov a dlhodobo splní účel, na ktorý bol zakúpený. Veľkosť kompostéra závisí od rozlohy záhrady, intenzity jej obhospodarovania a množstva biologického odpadu, ktorý chceme kompostovať. Vo všeobec-

nosti platí zásada, že na každých 100 m² záhrady potrebujeme minimálne 100 až 200 litrový kompostér. Veľkosť záleží od našej aktivity pri kompostovaní - pri aktívnom kompostovaní stačí aj 100 litrový, pri menej aktívnom 200 litrový.

AKO A KDE UMIESTNIŤ KOMPOSTÉR?

Kompostér si môžeme umiestniť na ktoromkoľvek mieste záhrady. Odporúčame však pri tom zohľadniť niektoré zásady a pravidlá, ktoré sú rokmi overené v praxi.

Kompostér umiestnime tak, aby:

- › bol na našom pozemku alebo aby sme k tomu mali súhlas vlastníka pozemku,
- › nebol v blízkosti zdroja pitnej vody ani v zaplavovanom území,
- › bol zabezpečený kontakt biologického odpadu s pôdou (zlepšíme tým prístup mikroorganizmom a pôdnym organizmom ku kompostovanému materiálu),
- › donášková vzdialenosť nebola veľká (čo najbližšie pri zdroji biologického odpadu),
- › bol okolo zásobníka dostatočný priestor na manipuláciu s náradím,
- › bol prístupný aj za daždivého počasia (chodník vysypaný drevnou štiepkou, štrkom alebo spevnený chodník),
- › nebol vystavený priamemu slnku (ideálne v polotieni pod stromom),
- › neprekážal susedom.

3. AKO POSTUPOVAŤ PRI KOMPOSTOVANÍ

”

O kompostovaní bolo popísaného už veľa. My sme za vás množstvo rôznych postupov vyskúšali a teraz uvidíme iba tie rady, ktoré sa nám v 15-ročnej praxi najviac osvedčili.

“

ČO SA DÁ A NEDÁ KOMPOSTOVAŤ

V podstate môžeme kompostovať všetok biologický odpad, ktorý vzniká v domácnosti, záhrade a pri chove hospodárskych zvierat. Ideálna je čo najrôznorodejšia zmes materiálov.

Z materiálov vhodných na kompostovanie nám môžu pri domácom kompostovaní spôsobiť ťažkosti iba zvyšky varených jedál (lákajú zvieratá, skoro podliehajú skazeniu a potom nepríjemne zapáchajú). Preto dávame do kompostu iba varené jedlá rastlinného charakteru v malých množstvách a zmiešavame ich s väčším množstvom suchého savého materiálu.

Klíčivosť húževnatých burín a ich semien zničíme, ak ich necháme pred kompostovaním skvasiť v nádobe s vodou. V lete nám na to stačí cca 15 – 20 dní (kým sa nám pri premiešaní prestane tvoriť pena).

VHODNÉ A NEVHODNÉ MATERIÁLY NA KOMPOSTOVANIE

Zoznam vhodných a nevhodných materiálov na kompostovanie nájdete v príloženom letáčku **KOMPOST**.

ŠTYRI ZÁKLADNÉ PRAVIDLÁ KOMPOSTOVANIA

Na to, aby proces kompostovania prebehol úspešne, je potrebné vytvoriť optimálne podmienky pre činnosť a rozvoj mikroorganizmov a pôdných organizmov, ktoré sa na kompostovaní podieľajú. K tomu odporúčame dodržať štyri základné pravidlá:

a./ Zabezpečme správnu veľkosť materiálu

Materiál, ktorý sme nazbierali, musíme pred zamiešaním do kompostu upraviť na správnu veľkosť. Najdôležitejšie to je v prípade ťažšie rozložiteľných materiálov (uhlíkatých) – drevo, stonky starších rastlín, tvrdšie časti zeleniny, slama, kukuričné kôrovie atď. Ich veľkosť by nemala presiahnuť veľkosť palca na ruke. Mäkké šťavnaté materiály (dusíkaté), ktoré sú ľahko rozložiteľné, nie je nevyhnutné zmenšovať.

Úpravu veľkosti materiálov môžeme urobiť pučením, sekaním, lámaním, strihaním atď. Ideálne by ich bolo podrviť v drviči záhradného odpadu.

Platí, že čím sú menšie častice, tým sa rýchlejšie skompostujú. Rovnako nám menšia veľkosť materiálov zjednoduší prácu napr. pri miešaní a prekopávaní.

”

SKLADOVANIE UHLÍKA- TÝCH MATERIÁLOV

Keďže uhlíkaté materiály vznikajú na záhrade väčšinou v inom období ako dusíkaté, je vhodné si ich upravené uskladniť. Skladovať ich môžeme napr. vo vreciach vedľa kompostéra. Tak ich budeme mať pripravené na použitie vždy, keď nám na záhrade alebo v domácnosti vzniknú dusíkaté materiály (kuchynský biologický odpad, tráva...).

“

b./ Kompostujme a miešajme všetky materiály

Základným predpokladom pre dobrý rozklad je vyvážené miešanie materiálov. Do kompostéra by sme ich nemali dávať len tak bezhlavo. Každý druh má totiž iné vlastnosti. Platí, že dusíkaté materiály (hnoj, trus, pokosená tráva, kuchynský biologický odpad, zelené pozberové zvyšky zo záhrady...), ktoré sú väčšinou mäkké, šťavnaté a zelené; musíme zmiešavať s uhlíkatými (drevná štiepka, piliny, hobliny, lístie, slama, papier...), ktoré sú zväčša tvrdé, hnedé, suché. Ich objemový pomer by sa mal čo najviac približovať k 1:1.

Ak budeme kompostovať všetok záhradný odpad so zvyškami z kuchyne, mali by sme sa priblížiť k správnej surovinovej skladbe. Optimálny pomer uhlíka a dusíka (C:N) v namiešanom kompostovanom materiáli je 30 – 35:1 v prospech uhlíka (viď. tab. č. 2). Dôležité je, aby sa tieto materiály naozaj miešali a nie ukladali vo vrstvách.

Tabuľka č. 1: Pomer C:N v rozličných materiáloch (priemer nameraných hodnôt).

DUSÍKATÉ MATERIÁLY	C:N	UHLÍKATÉ MATERIÁLY	C:N
Pokosená tráva	20:1	Drevná štiepka	145:1
Odpad zo zeleniny	20:1	Odrezky z kríkov	125:1
Burina (mladé rastliny)	23:1	Slama obilnín	94:1
Bioodpad z domácnosti	25:1	Starina z lúk	50:1
Konský hnoj	25:1	Listy ovocných stromov	38:1
Ovčí hnoj	17:1	Listy lesných stromov	50:1
Hovädzí hnoj	20:1	Hrabanka ihličnanov	65:1
Hydinový trus	10:1	Kukurličné stonky	90:1

c./ Zabezpečme dostatočný prístup vzduchu

Kompostovanie je aeróbný proces – za prístupu kyslíka. Preto sa musíme v maximálnej miere snažiť zabezpečiť dostatočné prevzdušnenie kompostovaného materiálu.

Vyššie bolo napísané, že čím menšie častice do kompostu dávame, tým sa nám skôr skompostujú. Platí však aj toto pravidlo: čím sú menšie častice, tým je medzi nimi menej dutiniek, kde sa môže udržať vzduch. Bez neho však kompost iba hnije a zapácha. Preto je potrebné urobiť kompromis a odhadnúť optimálnu štruktúru materiálu (zmiešavať menšie s väčšími materiálmi). Na prístup vzduchu by sme mali myslieť už pri výbere kompostéra. Nesmieme zabudnúť na vetracie otvory, ktoré umožnia samovoľné prevzdušňovanie. Preto nie je vhodné kompostovať v úplne uzavretých nádobách, jamách a pod.

Ďalšou z možností ako zabezpečiť dostatok vzduchu v komposte je jeho prekopávanie. Keď chceme vyrobiť kompost do 1 roka, musíme biologický odpad premiešať minimálne 2 – 3×, keď ho chceme vyrobiť za 3 – 4 mesiace, musíme premiešavať minimálne 1× do týždňa. Ideálne je sledovať, čo sa deje v komposte a prekopávať podľa potreby (pozri kapitolu 4. Chyby pri kompostovaní).

ZÍSKAJME JEDNODUCHÝM SPÔSOBOM KVALITNÉ HNOJIVO PRE NAŠU ZÁHRADKU – KOMPOST

VYTRHNITE A ZAVESTE TENTO PRAKTICKÝ PLAGÁTIK NA VIDITEĽNOM MIESTE U VÁS DOMA. NAPRÍKLAD NA CHLADNIČKU ALEBO NA NÁSTENKU, ABY STE MALI STÁLE JASNO V TOM, ČO VŠETKO MÔŽETE KOMPOSTOVAŤ.

ČO PATRÍ DO KOMPOSTÉRA?

Zvyšky z čistenia
a spracovania zeleniny
a ovocia (aj citrusov)

Menšie množstvá
rastlinných jedál a chleba

Zhnité ovocie
a zelenina

Škrupiny z vajec
a orechov, kôstky
a makovice

Nasekané kukuričné
stonky a klasy

Nasekané konáre
z krovín a stromov

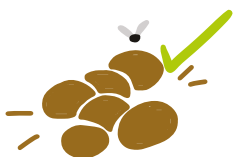
Kvety, tráva, seno,
slama, lístie

Piliny, hobliny,
drevná štiepka

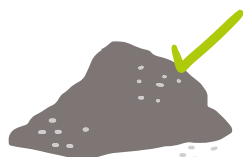
Vypletá burina,
pozberové zvyšky
z pestovania

Hnoj z chovu
hospodárskych zvierat

Papierové vreckovky
a obrúsky

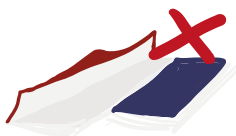

Studený popol
z čistého dreva

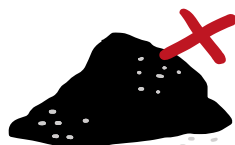
ČO NEPATRÍ DO KOMPOSTÉRA?

Zvyšky z mäsa
a výrobky z neho

Farebne potlačený
papier

Popol z uhlia
a koksu

Piliny a zvyšky
z drevotriesky

Veľké množstvá
varenej stravy

Mlieko a mliečne
výrobky

Uhynuté zvieratá
a zvyšky zo zabíjačky

Nerozložiteľný materiál
(napr. sklo, plasty, textil)

Výkaly mäsožravých
a chorých zvierat

Ďakujeme, že kompostujete biologický odpad
a prispievate k zlepšeniu kvality životného prostredia.
Vďaka vášmu zodpovednému prístupu nekončí
biologický odpad, vzácny zdroj živín, na skládke. Kvalitné
organické hnojivo, kompost z vášho kompostéra, pomôže
k zlepšeniu kvality a úrodnosti pôdy v našej krajine

Pre menej odpadu,
tím JRK

BIOLOGICKÝ ODPAD Z KUCHYNE?

Šup s ním na kompost.

V kuchyni vzniká veľké množstvo odpadu, ktorý v nemalej miere zahŕňa zvyšky potravín. Šupy a zvyšky z ovocia a zeleniny, ale aj čajové nálevové vrecúška alebo kávová usadenina - to všetko zvyčajne končí v koši spolu s ostatnými odpadmi.

Viete, že biologický odpad z kuchyne môžete účinne premeniť na kompost a ten využívať na záhradke alebo ho pridať do zeminy pre izbové kvety? Vrátiť tak prírode aspoň sčasti to, čo nám požičala? Začnime odpad zodpovedne triediť, ak nám nie je ľahostajné, v akom prostredí budú naše deti žiť.

Pokiaľ o kompostovaní viete len z počutia, potom vedzte, že sa jedná o ekologické spracovanie biologického odpadu z kuchyne a zvyškov zo záhrady. Výsledkom je kompost, ktorý keď pridáme do pôdy, tak ju udržuje v perfektnej kondícii.

TRI ZO ŠTYROCH PRAVIDIEL KOMPOSTOVANIA ZABEZPEČÍTE POUŽÍVANÍM PREKOPÁVAČA KOMPOSTU

Bez prekopávača je kompostovanie ako varenie gulášu bez varechy...ak nepremiešate všetky ingrediencie, s výsledkom nebudete spokojní...

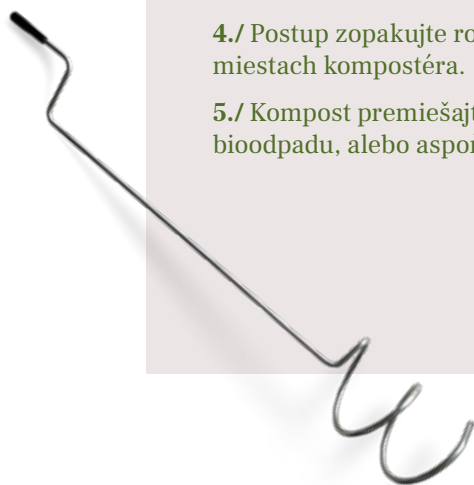
Nenápadný zároveň však veľmi účinný nástroj uľahčí prácu s kompostovaným materiálom. Vďaka prekopávaču vyrobíte kvalitný kompost bez zbytočnej námahy, pohodlne a rýchlejšie.

”

AKO POUŽÍVAŤ PREKOPÁVAČ?

- 1./ Otvorte veko kompostéra – môžete otvoriť aj jednu stranu kompostéra aby ste sa dostali do všetkých častí.
- 2./ Zapichnete špirálu prekopávača a zavrtajte sa do bioodpadu.
- 3./ Vytiahnite prekopávač – na špirále bude časť kompostu zo spodnej vrstvy – rozhodte ju na vrchnú časť.
- 4./ Postup zopakujte rovnomerne vo všetkých miestach kompostéra.
- 5./ Kompost premiešajte pri každom vkladaní bioodpadu, alebo aspoň jedenkrát týždenne.

“

Výhody používania prekopávača

- Rýchlo a pohodlne vyrobíte prírodné hnojivo, ktoré zásadne ovplyvní kvalitu dopestovaných rastlín.
- Je jednoduchý a pohodlný na používanie, ktoré zvládnu aj deti.
- Špirálový tvar umožní bez námahy prevzdušniť aj hlbšie vrstvy kompostu.
- Vyrobený je z odolného materiálu, preto vám bude pomáhať vyrábať kompost dlhé roky.
- Používaním splníte 3 zo 4 pravidiel kompostovania (premiešavanie, prístup vzduchu, regulovanie vlhkosti), dosiahnete lepší rozklad materiálu a kvalitnejší výsledok.
- Nemusíte sa obávať zápachu a hnitia – vďaka prekopávaču sa tieto prejavy eliminujú. Bioodpad nie je hnijúca masa, premieňa sa na výživný kompost.

d./ Zabezpečme správnu vlhkosť

Správna vlhkosť je ďalšou nevyhnutnou požiadavkou správneho kompostovania. Ak má kompostovaný materiál nedostatok vlhkosti, proces sa spomaľuje alebo až zastavuje. Ak je vlhkosť nadmerná, dochádza k nežiaducemu hnilobnému procesu, niekedy až k skysnutiu kompostu, čo sa prejaví zápachom.

Správna vlhkosť úzko súvisí s predchádzajúcimi podmienkami. Čím je hrubšia štruktúra zmesi materiálov, tým môže obsahovať vyššiu vlhkosť, ale aj tým dlhšie trvá rozkladný proces. Čím je v komposte viac vody, tým je v ňom menej vzduchu (voda vytlačí vzduch z dutiniek). Nesmieme zabudnúť, že do uzavretého kompostéra sa bez našej pomoci voda nedostane. Preto správnu vlhkosť musíme kontrolovať a v prípade potreby ju doplniť (prednostne zamiešaním väčšieho množstva vlhkých materiálov alebo poliatím) alebo znížiť pridaním suchých a savých materiálov.

Niekedy sa nám pri kompostovaní stane, že rozklad neprebíha podľa našich predstáv. V tejto kapitole si uvedieme niekoľko najčastejších chýb, ktoré sa pri kompostovaní v kompostéroch vyskytujú.

”

JEDNODUCHO Z PRAXE

Hrst kompostovaného materiálu stisneme v ruke. Nesmie nám pri tom z neho vytekať voda. Po roztvorení ruky by mala zmes materiálov zostať pohromade. Ak z neho vyteká voda, je materiál prevlhčený a musíme do neho pridať suché, savé a hrubšie materiály. Ak sa po otvorení ruky zmes rozsype, môžeme konštatovať, že je suchá a musíme ju dovlhčiť.

“

A close-up photograph of a garden bed. The soil is dark and rich, with some small white seedlings emerging. Several green plants with serrated leaves are visible, some showing signs of being eaten. A single, rotting apple with red and yellow skin lies on the left side of the frame. The text "4. CHYBY PRI KOMPOSTOVANÍ" is overlaid in the center in a bold, white, sans-serif font.

4. CHYBY PRI KOMPOSTOVANÍ

VYSUŠOVANIE KOMPOSTOVANÉHO MATERIÁLU

”

UNIVERZÁLNE RIEŠENIE

Kompostovaný materiál prekopme – premiešajme. Každé prekopanie nám prevzdušňuje kompostovaný materiál, a tým aj zvyšuje aktivitu mikroorganizmov, teplotu a urýchľuje rozklad. Pri prekopávaní by sme mali sledovať aj zápach a vlhkosť materiálu. Zároveň sa dajú previesť aj ďalšie potrebné korektúry.

“

Počas letných dní alebo pri kompostovaní za tepla, dochádza k zvýšeniu vyparovania vody z kompostovaného materiálu. Pri nízkej vlhkosti dochádza k výraznému spomaleniu, v niektorých prípadoch až takmer k zastaveniu rozkladného procesu. Tomu môžete predísť pravidelnou kontrolou vlhkosti. Odparovanie znížime aj umiestnením kompostéra do tieňa. Charakteristickým znakom pre suchý kompost je sivobiely plesňový povlak a hubovitý zápach materiálu.

Úprava: ✓

Za pridania čerstvých zelených materiálov (napr. čerstvo posekanej trávy) alebo tekutiny (rastlinného výluhu, vody) kompost premiešať. Snažíme sa tým dosiahnuť, aby celá zmes kompostovaného materiálu bola rovnomerne vlhká.

PREMOČENIE A ZÁPACH KOMPOSTOVANÉHO MATERIÁLU

Premočený kompostovaný materiál sa ľahko spozná podľa nepríjemného zápachu. Tento problém vzniká vtedy, keď do kompostu dáme veľké množstvo vlhkých dusíkatých materiálov (napr. odpad zo zeleniny a ovocia, čerstvo pokosená tráva) bez toho, aby sme ich zmiešavali so suchými štruktúrnymi materiálmi. To vedie k absencii vzduchu v komposte, čo spôsobuje vznik hniloby a zápachu.

Úprava: ✓

Kompost premiešať a pridať suché a savé materiály hrubšej štruktúry (slna, hobliny, posekané drevo, kôstky, makovice, škrupiny z orechov, šišky...). Aj čerstvý kompost alebo zemina dokáže viazať vlhkosť a zápach. V prípade, že by sme tento problém ignorovali, vznikne nám namiesto kvalitného kompostu len nezdravá, mazľavá a zapáchajúca hmota.

NEDOSTATOČNÁ TEPLOTA

Teplotu 50 až 70 °C, ktorá je nevyhnutná na dostatočnú hygienizáciu niektorých druhov materiálov, môžeme dosiahnuť iba vtedy, ak odrazu kompostujeme minimálne 0,7 až 1 m³ čerstvých materiálov. Môže sa stať, že aj pri dostatku materiálu teplota nevystúpi na požadovanú hodnotu alebo po počiatočnom náraste teplota rýchlo klesne.

Úprava: ✓

Kompostovaný materiál musíme prekopáť (premiešať), skontrolovať vlhkosť, poprípade pridať dusíkaté materiály (napr. čerstvo pokosenú trávu, kuchynský biologický odpad, hnoj...). Ďalšou možnosťou je pridať rastlinný výluh alebo mikrobiologický štartér, čím sa môže zvýšiť činnosť baktérií, a tým aj teplota kompostovacej kopy.

NADMERNÝ VÝSKYT MUŠIEK

Pri kompostovaní kuchynských biologických odpadov a väčšieho množstva odpadov z ovocia sa v kompostéroch zvyknú objaviť tzv. vínne mušky. V teple a bezvetří sa cítia dobre a rozmnožujú sa veľmi rýchlo.

Úprava: ✓

Kompostovaný materiál treba posypať/zakryť pôdou, vyzretým kompostom, kamennou múčkou... Je dobré, ak v nádobe vytvoríme prievan (mušky neznášajú prievan). Nové čerstvé kuchynské odpady vždy zmiešavajme so suchými, uhlíkatými materiálmi a zahrabme ich minimálne 10 cm pod povrch kompostovaného materiálu.

5. KVALITA A POUŽITIE KOMPOSTU

KEDY JE KOMPOST HOTOVÝ

Rýchlosť výroby kompostu je závislá od dodržiavania základných podmienok kompostovania. V praxi je podľa tohto návodu možné vyrobiť kompost v rozmedzí od 3 mesiacov do 1 roka od založenia kompostu.

Vyzretý kompost je hnedej až tmavohnedej farby, drobnohrudkovitej štruktúry (je sypký), nezapácha, ale vonia ako lesná pôda (má jemnú zemitú vôňu).

”

TEST KLÍČIVOSTI

Do nádoby s vlhkým preosiatym kompostom vysejeme semienka žeruchy siatej. Ak počas týždňa väčšina semien vyklíči, môžeme konštatovať, že kompost už neobsahuje nijaké látky škodlivé pre rastliny a môžeme ho už použiť v záhrade. Intenzívne zelené klíčne lístky svedčia o vyzretom komposte, zatiaľ čo žlté alebo hnedé lístky o surovom. Ak vyklíči len málo semien, musí sa kompost podrobiť ešte ďalšiemu rozkladu.

“

POUŽITIE KOMPOSTU

Použitie kompostu závisí na tom, či je surový alebo vyzretý. Surový kompost ešte nemá naviazané živiny na organickú hmotu, a preto pri jeho používaní hrozí poškodenie (spálenie) rastlín. Preto ho používame hlavne na jeseň, keď zo záhonov odstránime pestované rastliny. Vyzretý kompost môžeme použiť keďkoľvek počas sezóny ku všetkým rastlinám okrem tých, ktoré potrebujú kyslý substrát. Kompost, ktorý vyrobíme do 1 roka, bude mať totiž pH neutrálne až mierne zásadité. Na dostatočné zásobenie pôdy živinami stačí 1 – 2 cm vrstva kompostu ročne, čo je 10 – 20 litrov kompostu na 1 m². Kompost je najvhodnejšie aplikovať v menších, ale opakovaných dávkach.

Kompost na pôdu aplikujeme v rovnomernej vrstve. Neodporúča sa zaorávanie alebo zaráľovanie hlboko do pôdy, ale len jemné zapravenie, napríklad hrablami alebo kultivátorom. V prípade, že máme malé množstvo kompostu na celoplošnú aplikáciu, použijeme kompost priamo do výsevných rýh alebo jamôk na výsadbu. Možno sa vám na prvý pohľad zdá kompostovanie zložité, no verte, že také nie je. Chce to len skúsenosti a výsledky sa dostavia. Možno váš prvý kompost nebude hneď "super", no časom sa to bude zlepšovať. Hlavné je začať a skúšať.

Tabuľka č. 2: Odporúčané množstvo kompostu podľa náročnosti rastlín na živiny.

NÁROČNOSŤ RASTLÍN NA ŽIVINY	MNOŽSTVO KOMPOSTU V l/1 m ²
Nenáročné rastliny	4–6
Stredne náročné rastliny	7–10
Náročné rastliny	10–15

KOMPOSTOVANIE KROK ZA KROKOM

Vyberte vhodné miesto.

Postavte kompostér.

Kôš na triedenie bioodpadu majte v kuchyni poruke.

Odpad z kuchyne (aj s kompostovateľným vrečkom) vhadzujte do kompostéra.

Na jar a jeseň si pripravte zásobu suchého bioodpadu – štiepka, tráva, piliny.

Pridajte suchý bioodpad.

Premiešajte prekopávačom alebo vidlami.

Pridajte vytriedený odpad z kuchyne.

Skontrolujte vlhkosť kompostu – ručný test str. 18

Všetko premiešajte prekopávačom alebo vidlami.

Pridajte k nemu suchý bioodpad.

Pridajte k nemu suchý bioodpad.

Všetko premiešajte prekopávačom alebo vidlami.

Otvorte kompostér a vyberte spodnú vrstvu kompostu.

Väčšie nerozložené časti vložte späť do kompostéra a premiešajte s ostatným odpadom.

Kompost preosejte.

HOTOVO!

MÁ TO ZMYSEL

Pravidelným používaním kompostu:

- › Zabezpečujeme rastlinám dostatok živín počas celého vegetačného obdobia v takej forme a v takom pomere, ktorý im najviac vyhovuje.
- › Udržujeme a vylepšujeme mechanicko-fyzikálne vlastnosti pôdy, jej pórovitosť a predovšetkým jej schopnosť udržiavať vlhkosť.
- › Vylepšujeme chemické a fyzikálno-chemické vlastnosti pôdy. Organická hmota obsiahnutá v komposte dokáže viazať ťažké kovy a čiastočne i dusičnany a tým obmedzuje ich príjem do rastlín.
- › Podporujeme biologickú činnosť v pôde tým, že zvyšujeme množstvo pôdnych mikroorganizmov.
- › Obohacujeme pôdu o organické látky a humus.
- › Humus zvyšuje odolnosť pôdy voči okysleniu, čo je dôležité v oblastiach postihnutých emisiami z priemyselných činností.

V prípade otázok nám napíšte
na **info@menejodpadu.sk**

